

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE
URAD ZA VERSKE SKUPNOSTI

Številka:080/08-2693

Datum: 19.9.08

Društvo za zaščito ustave in žrtev cerkve
Sejmišče 1
Kranj

ZADEVA: Odgovor na predlog Društva za zaščito ustave in žrtev cerkve iz Kranja za prepoved političnega delovanja katoliške cerkve in predlog za spremembo Zakona o verski svobodi

Vlada RS je dne 29.7.2008 prejela Predlog za prepoved političnega delovanja katoliške cerkve in posledično za spremembo Zakona o verski svobodi (v nadaljevanju: Predlog) s strani Društva za zaščito ustave in žrtev cerkve iz Kranja (v nadaljevanju: Predlagatelj). Vlada RS je s sklepom naložila Uradu Vlade RS za verske skupnosti, da odgovori na Predlog.

I) Povzetek navedb Predlagatelja:

Katoliška cerkev je mednarodno pravni subjekt s sedežem v Vatikanu. Gre za tujo pravno osebo. Glede na navedeno, Katoliška cerkev v Sloveniji ne sme delovati politično, temveč lahko deluje samo na religioznem področju. Katoliška cerkev v Sloveniji deluje kot politična organizacija, kar pomeni, da se tuja »država« vmešava v notranje zadeve Republike Slovenije. Da ne bi prihajalo do tega, je potrebno v pravni sistem Republike Slovenije vnesti varovalke, in sicer je potrebno v Zakon o verski svobodi vnesti spremembe, ki bi določale, da cerkve in druge verske skupnosti, ne glede na to, ali imajo status mednarodnopravnega subjekta ali ne, ne smejo delovati politično, to velja tudi za njihove posamezne sestavne dele. Za kršitev navedene prepovedi se določi sankcija, ki je prekršek. Vlada naj spremembe vloži v parlamentarni postopek po nujnem postopku; spremembe je potrebno sprejeti še pred letošnjimi volitvami.

Iz obrazložitve Predloga izhaja, da je Katoliška cerkev tuja pravna oseba. Katoliška cerkev ima sedež v Vatikanu, v drugih državah je prisotna kot samostojna država in ima v njej svoje diplomatske predstavnike, prav tako imajo pri katoliški cerkvi oziroma njenem svetem sedežu v Vatikanu diplomatska predstavništva posamezne države. Položaj katoliške cerkve oziroma svetega sedeža je urejen z meddržavnimi oziroma mednarodnimi pogodbami, večinoma s konkordati, ki jih prevladujoča teorija mednarodnega prava obravnava kot prave mednarodne pogodbe, ki ne potrjujejo le obstoječih pravic pogodbenic, temveč lahko tudi ustvarjajo nove pravice in obveznosti za obe strani. Katoliška cerkev tako ni del civilne družbe ali nevladna organizacija, temveč gre nesporno za tuj mednarodnopravni subjekt, ki kot politični subjekt v Sloveniji ne more delovati, razen v obsegu in na način, kot je to dovoljeno tujim državam. Ker je katoliška cerkev tuja pravna oseba, tuja država, to pomeni, da Katoliška cerkev ne more in ne sme politično delovati. Nobena tuja mednarodnopravna oseba, ki ima tako ali drugače status države, v Sloveniji ne sme delovati politično in agitirati za politiko, nauk ali ideologijo svoje države. Iz definicije verskih skupnosti (7. člen ZVS) izhaja, da lahko cerkev deluje zgolj na področju verskih zadev (res spirituales), njena pravna ali druga sposobnost se nanaša samo na ta vidik človekovega življenja, cerkev ne more delovati na področju politike,

vse to izhaja tudi iz 7. člena slovenske ustave, ki določa ločenost države in verskih skupnosti. Iz te določbe je jasno razvidno, da se cerkev lahko ukvarja samo z religiozno dejavnostjo in ne s političnimi zadevami, kajti politične zadeve spadajo v neversko sfero, svoboda delovanja se seveda nanaša samo na religiozne zadeve in ne na delovanje v celoti. Čeprav katoliška cerkev, sama ali preko svojih sestavnih delov, v Sloveniji ne sme politično delovati, to dela. To je tako, kot bi npr. Avstrija v Sloveniji, če je mogoče v vsaki vasi, ustanovila svoje državne urade, ki bi promovirali avstrijsko politiko, njene vrednote in cilje, ti uradi pa bi se celo vključili v volilna dogajanja in dajali smernice slovenskim prebivalcem, kako naj volijo.

Predlagatelj je tudi predstavil konkretna dejanja Katoliške cerkve v Republiki Sloveniji in tujini, ki po mnenju predlagatelja predstavljajo politično delovanje. V zvezi z letošnjimi volitvami poslancev v državni zbor 21. septembra 2008, je predlagatelj navedel, da je tuja država, kar katoliška cerkev je, preko svojih organizacij (Slovenske Karitas, komisije Pravičnost in mir pri Slovenski škofovski konferenci in Sveta katoliških laikov Slovenije) izdala dokument Odgovorni za življenje in prihodnost Slovenije. V njem se tuja država, ki sploh ne temelji na demokraciji in volitvah, ukvarja z volitvami v Sloveniji; govori o prevzemanju odgovornosti v času volitev in postavlja 27 vprašanj, ki naj bi volivcu omogočili, da najde prave kandidate, torej kandidate, ki ustrezajo predstavam tuje države, in zanje glasuje. S tem dokumentom je tuja država neposredno posegla v volilno dogajanje v Sloveniji. Gre za hud poseg v notranje zadeve Slovenije, ki si ga je privoščila tuja država.

II) Mnenje Urada Vlade RS za verske skupnosti

Urad Vlade RS za verske skupnosti je navedbe predlagatelja preučil in meni, da niso utemeljene, ter da obstoječa zakonodaja ustrezno regulira politično dejavnost verskih skupnosti.

Iz navedenega izhaja, da predlagatelj vidi dva različna temelja, zakaj Katoliška Cerkev in s tem tudi druge verske skupnosti ne smejo delovati politično, in sicer je prvi temelj dejstvo, da je Katoliška Cerkev tuja država, in zato ne sme posegati v notranje zadeve druge suverene države; drugi temelj pa je utemeljen v Ustavi RS in ZVS, ki vsem verskim skupnostim dovoljuje le ukvarjanje z duhovnimi dejavnostmi.

Ustava v 7. členu določa, da so država in verske skupnosti ločene; da so verske skupnosti enakopravne; in da je njihovo delovanje svobodno. Določba 1. točke 7. člena ZVS, na katero se predlagatelj sklicuje, določa, da je cerkev ali druga verska skupnost prostovoljno, nepridobitno združenje fizičnih oseb iste veroizpovedi, ki se ustanovi z namenom javnega in zasebnega izpovedovanja te vere ter ima lastno strukturo, organe in avtonomna interna pravila, lastno bogoslužje ali drugo versko obredje in izpovedovanje vere.

Urad Vlade RS za verske skupnosti je navedbe predlagatelja preučil in meni, da niso utemeljene, ter da obstoječa zakonodaja ustrezno regulira politično dejavnost verskih skupnosti.

Verskim skupnostim, ki so v skladu z Zakonom o verskih svobodi (ZVS; Ur. l. RS 14/2007) pravne osebe zasebnega prava, ni izrecno prepovedano politično delovanje. Verske skupnosti niso oblastne pravne osebe, zato zanje ne velja legalitetno načelo, ki določa, da lahko pravna oseba izvaja samo dejavnosti, za katere je izrecno pristojna. Prav tako pa sedmi člen Ustave ne predstavlja določbe, ki bi v naprej prepovedovala politično aktivnost verskih skupnosti, oziroma bi takšno ureditev zahteval od zakonodajalca. Načelo ločenosti iz 7. člena Ustave

predstavlja določbo, ki varuje verske skupnosti pred posegi države v njihovo versko dejavnost (svoboda delovanja; kaj verska dejavnost je določa država, prav tako ta pravica ni absolutna), ter prepoveduje nosilcem oblasti, da bi podpirali, omejevali, pospeševali določeno versko skupnost, nauk (nevtralnost). Verskim skupnostim, ki niso nosilci oblasti, je imanentno, da v skladu s svojimi nauki delujejo in se opredeljujejo tudi na področjih, ki so predmet politike, politične razprave in političnih odločitev (npr. socialna vprašanja, izobraževanje, vzgoja, ...). Prepoved političnega delovanja verskih skupnosti, bi tako morala biti urejena v zakonu, ki bi v obzir moral vzeti tudi druge določbe Ustave.

Zakonsko ureditev prepovedi političnega delovanja verskih skupnosti zasleduje Predlog, vendar Urad Vlade RS za verske skupnosti meni, da predlog ni utemeljen, ter da ne upošteva drugih določb Ustave. Predlog ni utemeljen, ker kot je bilo že pojasnjeno v prejšnjih odstavkih, pravni red v RS ne določa prepovedi političnega delovanja verskih skupnosti, prav tako pa ni utemeljena navedba, da je Katoliška Cerkev tuja država. Status Katoliške Cerkve ureja slovensko pravo (ZVS in drugi področni zakoni). ZVS določa, da so cerkve in druge verske skupnosti pravne osebe zasebnega prava, da mora biti delovanje cerkva in drugih verskih skupnosti v skladu s pravnim redom Republike Slovenije in javnosti znano, da cerkev ali druga verska skupnost sama v skladu s svojimi avtonomnimi pravili določi način obveščanja javnosti o svojem delovanju, ter da delovanje cerkve ali druge verske skupnosti ne sme nasprotovati morali in javnemu redu. Ker je urejanje notranje organiziranosti verskih skupnosti v skladu s 7. členom Ustave ter določbami ZVS v izključni pristojnosti verskih skupnosti samih, je morebitna povezanost tuje države z versko skupnostjo, ter njen vpliv na delovanje verske skupnosti, irelevanten argument, vse dokler ta pravica verskih skupnosti ne trči ob drugo zakonsko ureditev ali pravico tretjega. Prepoved vmešavanja tujih držav, na katero se sklicuje predlagatelj, je v slovenskem pravu urejena z Dunajsko konvencijo o diplomatskih odnosih ter Dunajsko konvencijo o konzularnih odnosih. Konvenciji prepovedujeta, da bi se uslužbenci misije, ki uživajo privilegije in imunitete, vmešavali v notranje zadeve države gostiteljice, prav tako pa se prostori misije ne smejo uporabljati za te namene. Status Katoliške Cerkve, njenih uslužbencev in članov omenjeni konvenciji ne urejata, zato te prepovedi zanje ne veljajo.

Slovenski pravni red pozna dve prepovedi političnega delovanja verskih skupnosti, in sicer Zakon o volilni in referendumski kampanji (ZVRK; Uradni list RS, št. 41/2007), ki v 4. členu določa:

- (1) Predvolilni shodi niso dovoljeni v prostorih državnih organov, organov samoupravnih lokalnih skupnosti, javnih zavodov in drugih oseb javnega prava ter v prostorih verskih skupnosti, razen kadar je verska skupnost organizator referendumске kampanje. Volilne kampanje ni dovoljeno financirati s proračunskimi sredstvi ter sredstvi gospodarskih družb, v katere je vložen javni kapital v višini več kot 25% in gospodarskih družb, ki so v njihovi večinski lasti, razen s sredstvi, ki jih v skladu z zakonom, ki ureja politične stranke, iz proračuna dobijo politične stranke.
- (3) Izjemoma je dovoljeno organizirati predvolilne shode v prostorih iz prvega odstavka tega člena, če v kraju ni na voljo nobene druge zgradbe z dvorano, v kateri bi bilo mogoče zbrati večje število ljudi.
- (4) Prepoved iz prvega odstavka tega člena se ne uporablja za organizacijo predvolilnih shodov v tistih prostorih, ki so namenjeni predvsem javnim prireditvam.
- (5) V primeru iz tretjega in četrtega odstavka tega člena morajo biti prostori na voljo vsem organizatorjem volilne kampanje pod enakimi pogoji. Pogoje mora objaviti

lastnik ali upravljavec prostorov najpozneje 60 dni pred dnem glasovanja na volitvah oziroma 25 dni pred dnem glasovanja na referendumu.

ter Zakon o političnih strankah (ZPolS; Uradni list RS, št. 62/1994 in spremembe), ki v 25. členu določa:

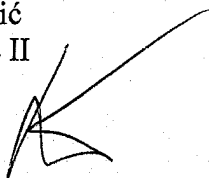
Državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti, pravne osebe javnega prava, humanitarne organizacije, verske skupnosti, javna podjetja, kot jih določa zakon, ki ureja preglednost finančnih odnosov, gospodarske družbe, v katerih ima država ali samoupravna lokalna skupnost več kot 25% delež v kapitalu, in družbe, v katerih imajo te družbe večinski delež, kot ga opredeljuje zakon, ki ureja gospodarske družbe, ne smejo financirati strank.

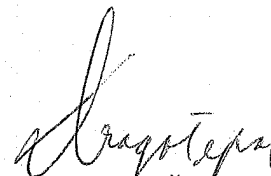
Omenjena zakona predstavljata konkretne prepovedi političnega delovanja verskih skupnosti, predlagatelj pa predlaga splošno prepoved političnega delovanja verskih skupnosti. Tovrstna prepoved, ki bi lahko bila predlog zakonskega urejanja, pa po mnenju Urad Vlade RS za verske skupnosti ne upošteva drugih določb Ustave RS, ter zato ni utemeljena.

Splošna prepoved ni utemeljena, ker je pojem »prepoved političnega delovanja« pomensko odprt pojem, in se zato dotika pravic verskih skupnosti: prvo je na primer načelo jasnosti in določnosti predpisov iz 2. člena Ustave RS, saj je pojem politična dejavnost zelo širok pojem, ki omogoča različne interpretacije ter arbitrarno ravnanje; drugo je splošno načelo enakosti iz 14. člena Ustave, ker bi se po Predlogu drugače urejalo politično delovanje verskih skupnosti od političnega delovanja drugih pravnih oseb; tretje pa ustavna pravica do svobode izražanja, katere del je tudi izražanje političnih prepričanj, zato je poseg vanjo treba presojati v skladu z načelom sorazmernosti, česar pa Predlog ne zasleduje - poleg tega je ta pravica tudi pravica iz Evropske konvencije o človekovih pravicah, katere nosilci so v skladu s prakso Evropskega sodišča za človekove pravice tudi pravne osebe.

Predlagatelj je utemeljil svoj predlog na dveh predpostavkah, ki po mnenju Urada Vlade RS za verske skupnosti ne držita. Prav tako Urad Vlade RS za verske skupnosti meni, da predlagana ureditev (prepoved političnega delovanja verskih skupnosti) ne upošteva nekaterih načel in pravic iz Ustave RS, zato takšnega Predloga ne more sprejeti.

Pripravil:
Davor Lekić
Svetovalec II

Dr. Drago Čepar
Direktor